

**Програма
внутрішнього моніторингу адаптації учнів 1-х класів
комунального закладу «Вінницький ліцей № 32»**

I. Вступ.

Програма внутрішнього моніторингу адаптаційних процесів учнів 1-х класів комунального закладу «Вінницький ліцей № 32» розроблена відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», нормативно-правових актів чинного законодавства України з питань освіти і науки, Положення про внутрішній моніторинг якості освіти (протокол № 01 від 30.08.2022), а також враховує національний та міжнародний досвід моніторингових досліджень якості освіти.

Моніторингове дослідження адаптації учнів 1-х класів проводиться адміністрацією закладу, членами творчої групи (склад якої вказується в організаційному наказі) задля поліпшення ефективності адміністрування, активізації освітньої діяльності, можливості виявлення дітей з труднощами в адаптації та своєчасного надання їм необхідної психологічної допомоги (адже від того, наскільки дитина адаптується до шкільного життя, залежать і її подальші успіхи в школі, та її психологічний комфорт у житті); задля виявлення дітей «групи ризику» щодо дезадаптації, відстеження ефективності застосовуваних учителями методик. За підсумками таких досліджень адміністрація закладу ухвалює відповідні управлінські рішення, спрямовані на підтримку й поліпшення наявного рівня якості або ж на усунення виявлених недоліків.

Моніторинг дає можливість учителю встановити рівень адаптації учнів 1-х класів, оволодіння ними певними компетентностями; виявити здібності учнів до вивчення того чи іншого предмета; з'ясувати недоліки у формуванні знань, умінь і навиків учнів, спланувати корекційну роботу; здійснити об'єктивну самооцінку власної діяльності.

Моніторинг дає можливість учневі отримати інформацію про рівень адаптації, побачити перспективу на майбутнє.

Етапи моніторингового дослідження

Перший етап.

Спостереження психолога, соціального педагога, медичного працівника, заступника з НВР.

Мета: вивчення особливостей навчальної роботи учнів 1-х класів, дослідження стану здоров'я, складання соціального паспорта.

Другий етап - практичний.

2.1. Дослідження процесу адаптації першокласників до школи за допомогою психодіагностичних методик, відвідування уроків.

2.2. Організаційна нарада з учасниками, які будуть задіяні в дослідженнях (учителі 1-х класів, члени творчої групи). Індивідуальні бесіди психолога з учителями перших класів.

Мета: ознайомлення з Програмою моніторингу, відповідними нормативними документами, збір інформації про дітей.

2.3. Виявлення групи учнів, у яких виникли труднощі в процесі адаптації.

Таку "контрольну групу" психолог складає за результатами спостережень, досліджень, бесід з вчителями. До неї відносять учнів з низьким рівнем адаптації або дезадаптацією. Якщо в обстежуваного результати, отримані за різними методиками, суперечливі, то необхідно провести додаткову індивідуальну психодіагностику.

Даний етап роботи включає в себе поглиблене індивідуальне дослідження особливостей розвитку пізнавальних процесів, особистості дитини, її міжособистісних стосунків у групі однолітків. У роботі використовуються такі методи: спостереження психолога, індивідуальні бесіди з дітьми, анкетування вчителів за методиками:

- методика "Експертна оцінка адаптації дитини до школи" (автори Чирков В.І., Соколова О.Л., Сорокіна О.В);

- рівень навчальних досягнень (методика І. Арчинської «Намистинки»);

- дослідження рівня емоційно-мотиваційної адаптації до школи за методикою «Школа звірів» (м. Вьюнова Н.І., Гайдар К.М.);

- дослідження самооцінки (м. І.В. Бурменської «Сходинки»).

Індивідуальні бесіди з учителями (якщо необхідно, то психолог складає анамнез).

Індивідуальна діагностика. Дослідження особливостей пізнавальних процесів: слухової механічної пам'яті, працездатності, зорової пам'яті, уваги, мислення і конструктивної діяльності, слухового сприйняття, довільності, просторового орієнтування, уміння працювати за зразком, розвитку графічних навчань.

Дослідження особливостей особистості: працездатності, типу нервової системи дитини, дослідження мотивації навчання у першокласників.

Дослідження міжособистісних відносин.

Складання індивідуальних рекомендацій психолога. У залежності від виявлених причин труднощів, що виникли в процесі адаптації дитини до школи, психолог визначає напрямок корекційної роботи: розвиток пізнавальних процесів, розвиток мотиваційної сфери, розвиток довільності, корекція тривожності, розвиток навичок спілкування у класі, корекція агресивності. Щоб обрати правильний шлях корекції, необхідно чітко визначити причини труднощів.

Третій етап – аналітичний.

2.4. Складання аналітичного звіту за результатами дослідження проблеми адаптації першокласників до школи.

2.5. Повідомлення узагальнених результатів дослідження, надання загальних рекомендацій психолога з даної проблеми на психолого-педагогічному консилиумі, підготовка підсумкового наказу.

Підсумки моніторингу рівня адаптації в 1-х класах

- проводиться двічі на рік (вересень – листопад, січень-лютий, результати порівнюються);
- оформляється в схемах, таблицях, діаграмах, висвітлюються в довідково-аналітичних матеріалах, які мають конкретні, реально виконувані рекомендації;
- обговорюється під час психолого-педагогічного консилиуму.

За результатами моніторингу

- розробляються рекомендації;
- приймаються управлінські рішення;
- видається наказ;
- здійснюється планування й прогнозування розвитку школи.

Об'єкти моніторингу

Об'єктом моніторингу є система організації освітнього процесу в школі, зокрема в 1-х класах.

Освітнє середовище:

- контингент тих, хто навчається (учні 1-х класів);
- умови й засоби забезпечення сприятливого перебігу адаптації першокласників до шкільного навчання.

Освітній процес:

- процес адаптації учнів 1-х класів до навчання в школі I ступеня.
- ступінь адаптації до навчання учнів 1-х класів;
- рівень сформованості наскрізних умінь учнів 1-х класів;
- якість і результативність педагогічної роботи.

Суб'єкти моніторингу

Суб'єктами моніторингу є: адміністрація закладу, практичний психолог, соціальний педагог, медичний працівник закладу, учителі 1-х класів.

II. Мета, основні завдання та напрями моніторингу адаптації учнів 1-х класів.

Мета моніторингу:

- отримати об'єктивну інформацію про рівень адаптації учнів 1-х класів, рівень сформованості наскрізних умінь;

- спроектувати на основі цих досліджень заходи з підвищення якості викладання предметів, згуртування колективу, створення комфортних умов навчання;
- надати необхідну організаційно-методичну допомогу вчителям 1-х класів;
- вивчити рівень самоосвітньої компетентності вчителів.

Основні завдання моніторингу:

- виявлення дітей з труднощами в адаптації та своєчасне надання їм необхідної психологічної допомоги;
- виявлення дітей "групи ризику" щодо дезадаптації, відстеження ефективності застосовуваних учителями відповідних методик;
- сприяння підвищенню якості загальної середньої освіти;
- вивчення зв'язку між успішністю учнів і результатами роботи педагогів, моральними цінностями, потребами особистості й держави;
- оцінювання якості кадрового, навчально-методичного забезпечення освітнього закладу;
- створення необхідних умов для творчої діяльності учасників освітнього процесу, адаптованої до рівнів і особливостей розвитку учнів;
- упровадження освітніх інновацій, сучасних інформаційних технологій для оновлення змісту освіти і форм організації освітнього процесу.

Напрямок моніторингу: адаптація учнів 1-х класів.

1. Відвідування уроків у 1-х класах з метою спостереження та виявлення рівня підготовки учнів до навчання в школі I ступеня.
2. Проведення діагностування учнів 1-х класів.
3. Аналіз:
 - 3.1. роботи вчителів щодо формування в учнів навчальних компетентностей, забезпечення ними інтегрованого підходу в навчанні дітей, здійснення особистісно-орієнтованого навчання та виховання, упровадження здоров'язбережувальних технологій освітнього процесу;
 - 3.2. навчально-дидактичного забезпечення викладання предметів інваріантної та варіативної складової;
 - 3.3. індивідуальних можливостей і стану здоров'я кожного першокласника;
 - 3.4. рівень адаптації учнів до умов навчання в школі I ступеня;
 - 3.5. рівень сформованості наскрізних умінь учнів 1-х класів.

Джерела інформації для дослідження: форми спостереження за проведенням уроку, класні журнали, звіти класних керівників, учителів-предметників, довідка або презентація психолога закладу, інформація медичного працівника, соціального педагога.

III. Очікувані результати виконання програми

Виконання основних завдань і заходів Програми надасть можливість:

- забезпечити сприятливий перебіг адаптації першокласників до навчання в школі;
- забезпечити ефективне інформаційне відображення стану адаптації учнів до навчання в школі I ступеня;
- оцінювати якість кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення й облаштування освітнього закладу з визначенням найбільш проблемних напрямків, додаткових ресурсів для подальшої корекційної роботи;
- глибше вивчати рівень сформованих наскрізних умінь і навчальних компетентностей учнів, що, у свою чергу, дозволяє оцінити ефективність роботи, визначити фактори, які позитивно чи негативно впливають на її результативність;
- забезпечити реальне поєднання педагогічної діагностики та корекції як необхідних умов функціонування освітнього процесу в школі;
- виявляти та оцінювати зміни, що відбуваються в освітньому процесі, прогнозувати шляхи розвитку школи, своєчасно приймати найбільш ефективні рішення.